

Till Socialnämnd eller motsvarande

**Implementering av Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården i Norrbotten – ansökan om statliga utvecklingsmedel.**

Presidiet i Kommunförbundet Norrbottens styrelse har 2007-11-28 beslutat:

Att ge kansliet uppdraget att snarast möjligt informera kommunerna om detta ärende

Att informationen ska innefatta presidiets ståndpunkt enligt nedan

Presidiet föreslår styrelsen besluta

att rekommendera länets socialnämnder/omsorgsnämnder att ansöka om utvecklingsmedel för att påbörja arbetet med implementering av Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården.

**Bakgrund**

I februari 2007 publicerade Socialstyrelsen Nationella riktlinjer för missbruks – och beroendevård. Det var första gången som Socialstyrelsens rekommendationer riktades till såväl socialtjänsten i kommunerna som till landstingets hälso – och sjukvård.

Riktlinjerna/rekommendationerna är ett resultat av ett femårigt arbete med att sammanställa och bearbeta aktuell forskning och kunskap om metoder och tekniker som idag finns inom området.

Riktlinjerna har i september 2007 kompletterats med ett implementerings – och utbildningsstöd som lyfter fram några viktiga förutsättningar för att implementeringsarbetet ska bli framgångsrikt.

De tre viktigaste förutsättningarna är:

- Politiskt mandat hos de båda huvudmännen om samverkan ur ett individperspektiv där den enskildes behov lyfts fram
- Tid och resurser avsätts för att arbeta med dessa frågor med fokus på samverkan
- Gemensam projektledning/styrgrupp mellan huvudmännen för arbetet med implementeringen

När dessa förutsättningar är uppfyllda kan en gemensam projektledare fungera som koordinator för att initiera studie- och arbetsgrupper kring riktlinjerna, där båda huvudmännen är representerade. Arbetet bör utgå från den lokala nivån, d v s kommunen, och fokusera på att inventera/kartlägga hur missbruks- och beroendevården fungerar hos respektive huvudman och i samverkan mellan huvudmännen.

I ett sådant arbete följer naturligt att man identifierar metoder och tekniker som ryms inom riktlinjerna, kompetenser hos de båda huvudmännen och fungerande samverkan/samarbete med t ex gemensamma riktlinjer och rutiner.

Eventuella brister och utvecklingsområden tydliggörs, liksom områden där det finns behov av att flera kommuner eller samtliga kommuner tillsammans med landstinget behöver utveckla nya former för samverkan/samarbete.

### **Aktuellt**

Frågan om de Nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården har diskuterats vid ett flertal samverkansmöten mellan socialtjänsten och landstingets hälso- och sjukvård det senaste året, nu senast vid gemensamt möte mellan länets socialchefer och landstingets divisionschefer 8 november 2007.

Vid det mötet enades man om att kommunerna gemensamt och tillsammans med landstinget ska ansöka om utvecklingsmedel för att under en projekttid på i första hand två år påbörja arbetet med att implementera de nationella riktlinjerna.

Länsstyrelserna har tidigare erhållit statliga medel för att stimulera utvecklingen av vården och behandlingen av personer med tungt missbruk. För Norrbottens kommuner finns fortfarande möjlighet att ansöka om dessa medel t o m 30 november. Ansökningar som är gemensamma mellan kommunerna och mellan kommuner och landstinget kommer att prioriteras.

Vid mötet socialchefer/divisionschefer 8 november 2007 uppdrogs till undertecknad, verksamhetsstrateg division vuxenpsykiatri Harald Segerstedt och verksamhetschef primärvård Marianne Johansson att förbereda en sådan ansökan.

I korthet kommer ansökan att avse medel för att påbörja arbetet med att implementera riktlinjerna i det dagliga arbetet. Projekttiden beräknas till i första hand två år. Båda huvudmännen ska vara delaktiga i den processen, och arbetet har sin bas i det lokala samarbetet. Även ”inom-regionala” och regionala behov kan tydliggöras genom detta arbete. Arbetet kommer samtidigt att fungera som en lärandeprocess kring innehållet i de nationella

riktlinjerna.

Vid sidan av arbetsgrupper/studiegrupper kommer det att finnas behov av utbildningsinsatser, seminarier och konferenser för olika målgrupper på alla nivåer hos huvudmännen. Även detta bör ingå i medelsansökan

För att samordna och stödja processerna behövs en projektledare, till vilket medel söks. Eftersom det är kommunerna som kan ansöka om utvecklingsmedlen måste varje enskild socialnämnd eller motsvarande fatta ett sådant beslut.

En rekommendation från Kommunförbundet Norrbottens styrelse kan vara ett värdefullt stöd, och ses som en del i den viktiga politiska förankringen.

Nedanstående bilagor medföljer detta dokument

*Bilaga 1: Ansökan om utvecklingsmedel för implementering av nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård i Norrbotten*

*Bilaga 2: Brev till länsstyrelsen*

Enligt uppdrag

Luleå 2007-12-06

Kjell-Åke Halldén  
Sekreterare i styrelsen

## **Ansökan om utvecklingsmedel för implementering av Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård i Norrbotten**

### **Bakgrund**

Kommunerna i Norrbotten och Norrbottens läns landsting har beslutat att inleda ett samarbete kring implementeringen av de Nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården som presenterades av Socialstyrelsen i februari 2007 (2007-102-1).

### **Syfte/Mål**

Ökat samarbete och ett arbete baserat på evidensbaserade metoder mellan de olika vårdaktörerna inom missbruks- och beroendevården i Norrbotten skall höja kvaliteten och göra den tillgänglig för alla med vårdbehov inom detta område.

### **Genomförande**

Arbetet, som beräknas pågå i första hand två år, bör ske i projektform med en projektledare som anställs på heltid för uppdraget.

Första steget i projektet utgörs av en kartläggning av missbruks- och beroendevården i länet.

Arbetet utgår från den lokala nivån; d v s kommunerna, och fokuserar på att inventera hur missbruks- och beroendevården fungerar hos respektive huvudman och i samverkan mellan huvudmännen.

Socialtjänsten har ansvaret för att initiera medverkan från relevanta aktörer inom hälso- och sjukvården.

För vissa frågor måste kartläggningen omfatta ett större geografiskt område med tillgång till slutna hälso- och sjukvård; lämpligen de fyra ”inom-regionala” samverkansområdena.

För några särskilt kompetenskrävande områden inom missbruks- och beroendevården måste kartläggningen ske länsövergripande.

Utgångspunkt i inventeringsarbetet ska vara de nationella riktlinjerna och i vilken utsträckning man idag använder eller inte använder sig av de metoder för bedömning, dokumentation, intervention, åtgärd, uppföljning och utvärdering som rekommenderas under rubrikerna

- Upptäckt och förebyggande verksamhet
- Missbruk och beroende av narkotika
- Missbruk och beroende av alkohol
- Gravida kvinnor
- Missbruk och beroende och samtidig psykiatrisk och/eller somatisk sjukdom

Genom en sådan kartläggning kan man dessutom identifiera vilken/vilka kompetenser som finns i länet inom varje behovsområde, men också se vilka eventuella brister och förbättringsområden som finns.

En modell för det här arbetet skulle kunna beskrivas i tabellform så här:

	Upptäckt/förebyggande verksamhet	Missbruk och beroende av narkotika	Missbruk och beroende av alkohol	Gravida kvinnor	Missbruk och beroende och samtidig psykiatrisk sjukdom
Bedömning/dokumentation					
Intervention/åtgärder					
Uppföljning/utvärdering					
Kompetens hos personalen					

Under varje rubrik ryms ett antal underrubriker, vilket innebär att man kan få en fyllig och bred bild av läget inom missbruks- och beroendevården i länet.

Arbetet innebär att man tillsammans måste sätta sig in i de nationella riktlinjerna och vad de faktiskt innebär för de olika behovsområdena. Genom detta arbetssätt blir kartläggningen också en gemensam lärandeprocess där socialtjänstens personal och hälso- och sjukvårdens personal tillsammans och samtidigt gör en ordentlig genomlysning av vad som finns inom respektive huvudmans område och vad som behöver utvecklas.

Det är viktigt att redan pågående utvecklingsarbeten som ligger i linje med de nationella riktlinjerna lyfts fram och stimuleras.

Arbetssättet är inspirerat av den s k "Genombrottsmetoden" som är en metod för kontinuerligt förbättringsarbete. Arbetet bygger på att det finns kunskap som inte tillämpas i tillräckligt stor omfattning i vardagsarbetet och att ny kunskap inte sprids tillräckligt snabbt. En bred medverkan mellan olika professioner är en viktig utgångspunkt och målet är att minska gapet mellan kunskap och praxis.

Oavsett metodval är det viktigt att man sätter tydliga och mätbara mål, att förändringsarbetet testas systematiskt i liten skala och att resultatet mäts och analyseras kontinuerligt. Det är också viktigt med kontinuerlig dokumentation.

Resultatet av genomlysningen kan naturligtvis inte förutses i detalj men kan komma att omfatta exempelvis följande områden:

- Behov av kompetensutveckling
- Behov av upprättande av gemensamma riktlinjer
- Identifiering av gemensamma utvecklingsområden
- Hur kan vi redan idag samordna insatser och ta nytta av varandras kompetenser och ansvarsområden
- Vad behöver vi utveckla lokalt, inomregionalt och gemensamt för länet

En genomarbetad projekt- och tidplan där samtliga kommuner och landstinget deltar i arbetet blir en första viktig uppgift för projektledaren.

## **Projektorganisation**

För att garantera att arbetet med implementering av de nationella riktlinjerna får genomslag hos de båda huvudmännen, krävs en projektorganisation som tillvaratar samarbetsparternas intressen.

I enlighet med Socialstyrelsens skrift ” Implementerings- och utbildningsstöd för Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård tydliggörs att följande tre punkter är viktiga förutsättningar för att förverkliga de nationella riktlinjerna:

- Politiskt mandat hos de båda huvudmännen om samverkan ur ett individperspektiv där den enskildes behov lyfts fram
- Tid och resurser avsätts för att arbeta med dessa frågor med fokus på samverkan
- Gemensam projektledning och styrgrupp mellan huvudmännen för arbetet med implementeringen

Den politiska nivån bör klargöra att samverkan mellan huvudmännen ska fungera ur ett individperspektiv och att den enskildes behov hela tiden ska lyftas fram.

Representanter från både kommuner och landsting ska vara företrädare i styrgrupp, projektgrupp och arbetsgrupper.

Mot bakgrund av detta ser projektorganisationen ut enligt nedan:

- En central styrgrupp med ansvariga socialchefer och divisionschefer
- Projektgrupp med representanter från socialtjänst, primärvård, psykiatri och medicin
- Projektledare
- Lokala och regionala arbetsgrupper

## **Målgrupp**

Personal inom länets kommuner och landstingets hälso- och sjukvård som arbetar med personer med missbruk/beroende eller som på annat sätt möter personerna.

## **Tidplan**

Arbetet beräknas påbörjas mars 2008 och pågå i första hand till mars 2010.

## **Uppföljning/utvärdering**

Arbetet ska följas genom vetenskaplig handledning till projektledaren under projekttiden.

Diskussioner pågår med några andra regioner i landet som befinner sig i samma läge som Norrbotten, d v s de har sökt eller redan fått utvecklingsmedel för implementering av de nationella riktlinjerna, om ett samarbete kring forskarmedverkan.

## **Budget**

Projektledare, lön	420 000:-
-”- , soc avgifter 41,9 %	176 000:-
Resor inkl hyrbil, logi	60 000:-
Konferenser, utbildningar	300 000:-
Administration, lokaler, utrustning	60 000:-
Utvärdering	75 000:-
Handledning/vetenskapligt stöd	150 000:-
Övriga kostnader	20 000:-
<b>Summa:</b>	<b>1 161 000:-</b>

Budgeten baseras på en månadslön om 35 000 kronor/månad, administrativa kostnader och resekostnader följer schabloner och erfarenheter från Kommunförbundet Norrbotten.

Utvecklingsmedel söks för de två första projektåren, totalt 2 322 000:-.  
Kommunerna i länet och landstinget kommer att bidra med egen personal i arbetet.

Ansökan kommer att behandlas i samtliga kommuners socialnämnder och kompletteras efter hand med beslut.

## **Ansökan**

Med hänvisning till ovanstående ansöker kommunerna i Norrbotten och Norrbottens läns landsting om utvecklingsmedel för att påbörja arbetet med implementering av de nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården i länet med **2 322 000:-**.

För Kommunförbundet Norrbotten

Roger Kempainen  
Direktör

Agneta Bygdell  
FoU-samordnare

2007-12-06

Länsstyrelsen  
Sociala enheten  
971 86 Luleå

**Ansökan om utvecklingsmedel för implementering av  
Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården i  
Norrbotten**

Bifogat översänds ansökan om utvecklingsmedel för implementering av Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården i Norrbottens kommuner och Norrbottens läns landsting.

Ansökan kommer att behandlas i kommunernas socialnämnder eller motsvarande och kompletteras efterhand med dessa beslut.

Som bilaga ligger också det ärende som Kommunförbundets styrelse tar ställning till vid sammanträde 2007-12-13 om en rekommendation till samtliga kommuner att ställa sig bakom ansökan.

Styrelsens presidium har ställt sig bakom förslaget.

För Kommunförbundet Norrbotten

Agneta Bygdell  
Samordnare